

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Kaavoitus- ja rakennusosasto

Helsinki 30.3.1982

No 996/501/82/SHi
Vilto

Lääninhallituksille ja
kunnanhallituksille

Asia Pihakaduille asetettavia
erityisvaatimuksia

Yleistä

Uusi tieliikennelaki, joka tulee voimaan 1.4.1982, sisältää säännökset uudesta katutyypistä, pihakadusta. Sitä koskevat tieliikennelain 33 ja 41 §:ien säännökset ovat seuraavat:

- moottoriajoneuvolla saa ajaa ainoastaan kadun varrella oleville kiinteistöille ja niihin merkityille pysäköinti-paikoille
- pysäköinti on sallittu vain merkityillä pysäköintipaikoilla
- ajonopeus on sovitettava jalankulun mukaiseksi, eikä se saa ylittää 20 km/h
- ajoneuvon kuljettajan on annettava jalankulkijalle esteetön kulku sekä
- jalankulkija saa kulkea sen kaikilla osilla ajoneuvoliikennettä kuitenkin tarpeettomasti estämättä.

Liikenneministeriön päätöksessä tieliikenteen ohjauslaitteesta on tarkemmin määriteltä miten kutakin liikennemerkkiä voidaan käyttää. Pihakatuliikennemerkeistä todetaan: "merkkiä käytetään jalankulku- ja ajoneuvoliikenteelle yhteisesti tarkoitetulla tiellä, joka täyttää pihakadulle erikseen asetetut erityisvaatimukset".

Liikenneministeriön kanssa on sovittu, että sisäasiainministeriö antaa ohjeen pihakaduille asetettavista erityisvaatimuksista. Tässä vaiheessa ei sisäasiainministeriö

Vastauksessa pyydetään viittaamaan kirjelmän numeroon ja päivyyksien

halua antaa kovin yksityiskohtaisia ja sitovia ohjeita, koska pihakaduista ei Suomessa ole vielä lainkaan kokemuksia. Aluksi olisi tärkeää, että kunnat aktiivisesti etsisivät olosuhteisiinsa soveltuvia ja omaleimaisia ratkaisuja. Koska kuitenkin pihakatu poikkeaa aivan oleellisesti muista katutyypeistä, on niille kuitenkin turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta asetettava ainakin tiettyjä erityisvaatimuksia, joita esitetään tässä yleiskirjeessä.

Suunnittelu

Suunnittelun tulisi olla kaksitasoista:

- osayleiskaavatasoisessa suunnittelussa määritellään ne kadut, jotka on mahdollista ja tarpeellista tehdä pihakaduiksi,
- yksityiskohtaisessa asemakaavatasoiseen suunnitteluun liittyen kehitetään toteuttamisratkaisut ja suunnitellaan katutila yksityiskohtaisesti "räätälintyönä".

Pihakadun yleisvaikutelma

Pihakadun yleisvaikutelman tulee olla sellainen, että autoilija tai muu ajoneuvon kuljettaja huomaa liikkuvansa hänelle itselleen ja jalankulkijoille yhteisesti tarkoitettulla alueella, jossa hänen tulee ajaa hitaasti ja väistää jalankulkijoita. Kadun liikenneympäristöä on siis välttämättä muutettava niin, että on luonnollista ajaa alhaisella nopeudella.

Pihakatu on parhaimmillaan viihtyisä, persoonallinen, asukkaiden omakseen tuntema kotikatu. Siksi kadun tunnelma on tärkeämpi kuin monet yksityiskohdat. Tunnelmaa voidaan luoda istutuksilla, kadun kalusteilla, erilaisilla päällysteillä tai uusilla alueilla katutilan huolellisella kokonaissuunnittelulla.

Soveltuvuusalueet

Pihakaduiksi eivät sovellu pää- ja kokoojakadut eivätkä muut sellaiset kadut, joilla on joukkoliikennettä sekä runsaasti huolto- tai raskasta liikennettä. Pihakaduiksi soveltuvat liityntäkadut.

Pihakatuja koskeva säännös sisältää läpiajokiellon. Pihakatu ei kuitenkaan ole oikea ratkaisu voimakkaan läpiajoliikenteen siirtämiseksi pois kadulta. Läpiajoliikenteen ongelmat on edelleen ratkaistava muilla keinoilla.

Pihakatualueen jokaisesta pisteestä tulisi olla alle 200 metrin matka ulos alueelta. Pihakadun tulee olla vähäliikenteinen. Vuorokausiliikenne ei saisi olla yli 500 autoa vuorokaudessa. Myöskään kovin runsasta polkupyöräliikennettä ei saisi esiintyä. Pihakatu voi olla osa paikallisraittiverkkoa.

Asukkaiden myötävaikuttaminen

Pihakadun yhtenä tarkoituksena on edistää asukkaiden välistä kanssakäymistä. Siksi kadun suunnittelussa tulisi kuulla asukkaita. Parhaiten tämä käy päinsä konkreettisen suunnitelman pohjalta. Suunnitelma tulisi esitellä asukaille kukin kohderyhmä kerrallaan unohtamatta lapsia, vanhuksia, vammaisia ja muuta alueella päivisin olevaa väestöä. Myös taloyhtiöitä ja alueella toimivia järjestöjä tulisi kuulla.

Asukkaiden aktiivisuutta ja talkoohenkeä tulisi käyttää hyväksi myös pihakadun rakentamisessa ja kunnossapidossa (esim. istutukset). Tällä tavalla ehkäistään ennakolta ilkeävaltaa.

Ajonopeus

Pihakadulla on nopeusrajoitus 20 km/h. Nopeus on lisäksi sovitettava jalankulun mukaiseksi. Se merkitsee hiljaista

ajoa 2-vaihteella. Näin alhaisiin nopeuksiin päästään vain muotoilemalla ajoura kapeaksi, välttämällä suoria osuuksia (maks. 25-50 m) ja rakentamalla kadulle erilaisia hidastimia esim. kavennuksia, ajouran sivuttaissiirtymiä, töyssyjä tai muita kohoumia. Tärkeää on pyrkiä välttämään kaikkia kadun pituussuunnassa jatkuvia elementtejä, jotka ovat omiaan luomaan vaikutelman liikennekadusta. Ajouran muotoilussa tulee aurauksen sekä muun kunnossa- ja puhtaanapidon vaatimukset ottaa huomioon.

Pihakatu on tarkoitettu yhteisesti jalankulkijoille ja autoilijoille. Siksi kadulla tulisi välttää näiden erottelua. Pääperiaatteena on, että jalankulkijat saavat kulkea kadun kaikilla osilla, mutta autoille on erilaisilla rakenteilla rajattu tiukasti ajoura ja pysäköintipaikat. Pihakadulle ei saa rakentaa jatkuvalla reunakivellä korotettuja jalkakäytäviä. Vanhat reunakivet voidaan kustannussyistä jättää paikoilleen alle 50 metrin jaksoissa.

Sisääntulokohta

Sisäänajokohta pihakadulle on tärkeä. Siinä tulee olla pihakatu-liikennemerkkin lisäksi sellaisia rakenteita, jotka havahduttavat autoilijan huomaamaan, että hän on saapunut erilaiselle alueelle. Vähimmäisvaatimuksena on poikittainen, viistottu reunakivi tai muu kohouma. Sen lisäksi voidaan käyttää porttimaista kavennusta, pylviäitä, kiveyksiä, istutuksia jne. Sama koskee pihakadun ulostulokohtaa, jossa lisäksi väistämisvelvollisuus tulee merkitä liikennemerkillä.

Pysäköinti

Pihakaduilla pysäköinti on sallittu vain merkityillä paikoilla. Lumiolosuhteiden takia autopaikat tulee merkitä sinivalkeisella P-merkillä, jonka koko on 400 x 400 mm, ellei liikenneministeriö anna lupaa käyttää pienempää merkkiä. Pysäköintipaikkaryhmät tulee rajata rakenteellisesti niin selvästi, että yksi P-merkki kutakin ryhmää kohti on riittävä. Tarvittaessa voidaan P-merkki asettaa autopaikkarivin kumpaankin päähän.

Näkemät

Pihakadulla tulisi olla ajourien risteämiskohdassa vähintään viiden metrin näkemä kumpaankin suuntaa. Näkemäkolmion alueella ei saa olla yli puolen metrin korkeita näköesteitä. Lasten näkyvyyden takaamiseksi myöskään kukkalaatikoiden eikä muiden ajouran vieressä olevien rakenteiden tulisi olla puolta metriä korkeampia. Yksittäiset pylväät voivat olla tätä korkeampia. Talojen sisäänkäynnin edessä tulee olla vähintään yhden metrin alue, jossa autot eivät voi liikkua.

Päällyste, valaistus, kalusteet ja materiaalit

Pihakadun suunnittelussa tulee lähteä olevasta tilanteesta ja etsiä ympäristöstä sellaisia piirteitä, joita voidaan käyttää pihakadulla. Kadun tulisi myös viimeistelytasoltaan vastata ympäristöä.

Päällysteen suhteen ei aseteta erityisvaatimuksia. Suositeltavaa on kuitenkin käyttää useita erilaisia materiaaleja. Päällysteen tulisi sopia ympäristöön.

Pihakadun valaistuksen tulee olla riittävä, mutta ei tiemäinen. Matalat valaisimet luovat tunnelmaa. Ulkomaisissa esimerkeissä on todettu riittäväksi esim. kolme metriä korkeat valaisimet 25 metrin välein.

Pihakadulle voidaan asettaa penkkejä, pöytiä, pylväitä, grillipaikkoja, pyörätelineitä sekä istuttaa puita ja pensaita jne. Kadun kalusteiden tulisi soveltua eri ikäisten asukkaiden tarpeisiin. Kalusteiden suhteen tulisi aina kuulla asukkaiden ideoita ja toiveita. Liian valmiiksi tehty katu jää monesti käyttämättä.

Päällysteiden ja rakenteiden valinnassa tulee ottaa huomioon liikuntaesteiset.

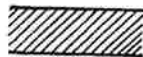
Leikkiminen

Suomen tieliikennelaissa ei päinvastoin kuin esimerkiksi Tanskan ja Norjan vastaavissa laeissa, ole nimenomaista säännöstä leikkimisen sallimisesta pihakaduilla. Toisaalta laista on poistettu aikaisempi säännös, joka kielsi leikkimisen ajoradalla.

Uudella alueella ei pihakaduille tulisi rakentaa ainakaan pienten lasten leikkipaikkoja. Vanhoilla alueilla, joissa on puutetta leikkipaikoista, voidaan osa pihakadusta varata leikkimiseen. Silloin leikkipaikka-alue tulee rajata niin, että sille ei voi ajaa autolla.

Asemakaavamerkintä

Pihakatu voidaan muodostaa katualueelle liikennemerkkipäätöksellä. Asemakaavan muuttaminen ei siten ole tätä tarkoitusta varten välttämätöntä. Kun asemakaavaa muutetaan tai laaditaan uusi asemakaava, on tarkoituksenmukaista pihakadut merkitä asemakaavaan. Tällöin tulisi käyttää seuraavaa asemakaavamerkintää:

Pihakatu

Pihakaduksi soveltuvat usein myös sellaiset kadut, joilla on asemakaavamerkintä "Jalankulku ja polkupyöräliikenteelle varattu katualue, jolle huoltoajo ja tontilleajo on sallittu".

Jos tarvetta ilmenee, sisäasiainministeriö tulee antamaan asiasta lisäohjeita. Tätä yleiskirjettä koskeviin tiedusteluihin vastaa ministeriössä yli-insinööri Seppo Hirvonen (p. 90-160 2916).

Ministeri

Mikko Jokela

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Olavi Syrjänen

TIEDOKSI